

ریشه های منازعه فلسطین و اسرائیل

نورمحمد حشمت^(۱) عبید الله حمید^(۲) سیف الله ضیایی^(۳)

(۱) عضو کادر علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی : نویسنده مسئول.

(۲) عضو کادر علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی: نویسنده همکار

(۳) عضو کادر علمی دانشکده حقوق و علوم سیاسی: تقریظ دهنده

*نویسنده مسئول: ایمیل: noormoh.hashmat@gmail.com- تلفون: ۰۰۹۳۷۹۹۴۷۴۶۹۰

چکیده

منازعه فلسطین اسرائیل در حوزه خاورمیانه، یک منازعه تاریخی بوده که زمینه مداخلات قدرت های بزرگ جهان شرق و غرب و کشورهای عربی را به این منطقه کشانده است. این منازعه پرورده دست بریتانیای کبیر است، که در سال ۱۹۱۷ با صدور اعلامیه بالفور، این دولت رسماً از تشکیل دولت یهود در فلسطین حمایت کرد. ریشه اصلی منازعه تسلط بر منطقه بیت المقدس می باشد. این مکان مورد توجه یهودیان، مسیحیان و مسلمانان بوده که سال ها به خاطر تسخیر و تسلط بر این منطقه با هم جنگ نموده اند. یهودیان از نقاط مختلف جهان توسط اروپائیان به خصوص انگلیس ها به این منطقه انتقال داده شده و هنوز هم هر روز یهودیان تحت چتر نظام سهیونیزم زمین های فلسطینیان را به زور تفنگ تصرف نموده و شهرک می سازند. هدف اصلی تحقیق دریافت ریشه اصلی منازعات میان اسرائیل و فلسطین است. این تحقیق می تواند نویسندگان و علاقه مندان موضوع فلسطین را کمک کند که پیرامون عوامل منازعه معلومات بیشتر کسب نمایند. برای جلب توجه کشورهای جهان پیرامون موضوع، سفارش می گردد که تحقیقات بیشتر در مورد منازعه فلسطین اسرائیل صورت گیرد و به زبان های مختلف در مجلات بین المللی نشر گردد. روش تحقیق در این مقاله علمی تحلیلی توصیفی است. شیوه گرد آوری مواد تحقیق به شکل کتابخانه ای بوده که از مهم ترین منابع فارسی و انگلیسی مورد استفاده قرار گرفته است.

کلید واژه ها: اسرائیل، جنگ، خاورمیانه ، فلسطین و منازعه.

مقدمه

در آغاز هزاره سوم، خاورمیانه یکی از مناطق بحران ساز و همچنان استراتژیک بوده که نسبت به سایر نقاط جهان از اهمیت فراوان برخوردار است. با توجه به اهمیت قابل ملاحظه این منطقه جنگ های طولانی را در چندین دهه قبل تجربه کرده است (شیرازی و همکاران، ۱۳۹۳: ۱). این قسمتی از جهان با توجه به موقعیت استراتژیک و نفت خیز بودن آن محور بازی قدرت های بزرگ جهان قرار گرفته است. با وجودیکه در گذرگاه تاریخ این منطقه نفت خیز به گونه مستقل به حیات سیاسی و اجتماعی خویش ادامه میداد. اما طی قرون اخیر به خصوص بعد از فروپاشی امپراطور عثمانی و تقسیمات اراضی میان قدرت های استعماری منطقه خاور میانه، تحت نفوذ غرب قرار گرفت و بیشتر کشورها علاقه مند به داشتن رابطه با کشورهای این منطقه گردیده اند. هدف و انگیزه کشور های جهان به خصوص غرب، دستیابی به منابع و ذخایر این کشورها بوده است. انعقاد پیمان های امنیتی و نظامی کشورهای عربی با کشورهای غربی این منطقه را بیشتر حساس ساخته است. این پیمان ها باعث شده که تعدادی از کشورهای شرقی به شمول ایران و روسیه به دیده شک بنگرند. بدون شک این وضعیت عامل مداخله بیشتر کشورهای غربی می گردد. مداخلات بیشتر باعث بی ثباتی و منازعه در این منطقه حساس جهان می گردد. کشور هایی که در این منطقه خاور میانه موقعیت دارند به خاطر دفاع از منافع ملی و امنیت خویش، بیشتر به پیمان های امنیتی و استراتژیک با کشورهای قدرتمند مبادرت میورزند. این وضعیت باعث تشدید منازعه در این منطقه حساس جهان می گردد.

با ایجاد کشوری بنام اسرائیل در این منطقه پر از چالش، منازعات میان کشور های عربی تشدید می یابد. با تائیس این دولت که به نام های صهیونیسم و رژیم اشغالگر نیز مشهور است، مردم فلسطین در دفاع از مناطق از دست رفته شان در مقابل این کشور ایستادگی کرده که تشدید منازعه از همین جا آغاز گردیده است.

۱. بیان مسئله

بیت المقدس یکی از اماکن تاریخی در طول تاریخ مورد منازعه مردم فلسطین و یهودیان اسرائیل بوده است. اسرائیل با احداث شهرک های جدید در مناطق مختلف فلسطین به منازعات در این منطقه تشدید نموده است. مردم فلسطین نیز برای مقابله به برنامه های اسرائیل طی سال های متمادی از خود مقاومت نشان داده اند. تعدادی از کشور های غربی در تشدید بحران نقش اساسی داشته اند. ریشه یابی مسائل مطرح شده موضوع اصلی بحث را در این مقاله تشکیل می دهد.

۲. پیشینه تحقیق

پیرامون بحران فلسطین و اسرائیل، نویسندگان و محققین از زوایای مختلف به موضوع پرداخته اند که به بعضی آنها اشاراتی خواهیم داشت.

دکتر عزت الله در کتاب "ژئو پولیتیک" پیرامون موضوع به گونه مختصر پرداخت است. عزتی معتقد است که اروپائیان و غربی ها با ایجاد و تعیین خطوط مرزی بسیار از یک واقعیت تاریخی پیش رفتند. ایجاد مرزهای سیاسی با مسائل فرهنگی و تاریخی منطقی نبود. عامل مشکلات همین بوده است. ایجاد مرز های سیاسی در بخش های کشور های جهان اسلام به خصوص در فلسطین که توسط رژیم اشغالگر قدس پیچیدگی ها را تشدید کرده است. این رژیم در واقع طرفدار مرز های شناور است (عزتی، ۱۳۹۳: ۱۸۰)

سیمبردر کتابش پیرامون چگونگی خریداری اجباری زمین های فلسطینی های توسط اسرائیل بحث هایی نموده است. وی به این باور است که با شکل گیری رژیم اشغالگر اسرائیل در سال ۱۹۴۸ استراتژی بسط و توسعه جغرافیایی و سرزمینی خویش را در پیش داشته اند. خرید اجباری زمین های فلسطینی ها، تخریب منازل و اماکن فلسطینی ها و گسترش شهرک نشینی ها صهیونیستی و در خارج از فلسطین اشغال جنوب لبنان و بلندی های جولان و غیره نشان دهنده این واقعیت است (سیمبر و دیگران، ۱۳۹۳: ۱۷۱).

کانون در مقاله اش به راه های صلح در این منطقه پرداخته است. وی تذکر داده است که با تداوم تجربه خشونت و منازعه مذهبی در این منطقه تمام متخصصین میانجیگیری باید اولویت های شان را برای انکشاف راه های صلح میان اسرائیل و

فلسطین متمرکز سازند (cannon,2022: 1-16). این تحقیق پیرامون انکشاف اینکه چطور بتوانیم دیگران را به انسانگرایی دعوت کنیم که بتوانند مذاکرات و میانجیگری موفق را هدایت نمایند. تمرکز این نوشته روی نوسازی سیستم درسی اطفال برای همزیستی مسالمت آمیز و ایجاد دلسوزی به هم نوع شان در این منطقه می باشد.

کینت مانوساما نویسنده مقاله حقوق جنگ در منازعات فلسطین و اسرائیل ، اثرات حقوقی وضعیت جدید فلسطین (به عنوان عضو ناظر سازمان ملل متحد) و حقوق بالقوه جنگ های آینده را به بحث گرفته است. نویسنده این مقاله پیرامون اینکه آیا فلسطین با عضو شدن ناظر سازمان ملل متحد می تواند در صحنه بین المللی منحصیث یک دولت مستقل دارای حاکمیت عرض اندام کند؟ (Manusama,2013: 1-4).

کارت اسکای بر این باور است که عامل منازعات مهاجرت پلان شده یهودیان در این منطقه بوده است. موصوف معتقد است که ایجاد سهیونیزم در اواخر ۱۸۰۰ میلادی ، نتیجه آوردن مهاجرین یهودی از کشورهای اروپائی در سرزمین فلسطینی ها توسط بریتانیایی ها بود (kornetsky,2010:1-12).

کتب و مقالات علمی نویسندگان به زبان های انگلیسی و فارسی مورد مطالعه قرار گرفت. نویسندگان حوزه سیاست به گونه مشخص پیرامون ریشه یابی موضوع، بحث نموده اند. برای روشن شدن قضیه ضرورت است که موضوع انکشاف داده شود.

۳. اهداف تحقیق

- درک بهتر از عوامل اصلی منازعه میان فلسطین و اسرائیل.
- بررسی نقش کشور های قدرتمند در تشدید منازعه فلسطین و اسرائیل.

۴. سوال تحقیق

عوامل اصلی منازعات میان فلسطین و اسرائیل چی بوده است؟

۵. فرضیه تحقیق

به نظر می رسد که عامل اصلی ایجاد منازعه میان اسرائیل و فلسطین کشور های استعمارگر مثل بریتانیا و آمریکا بوده است. این دو کشور برای دستیابی به منافع خود شان تخم نفاق یعنی شهرک سازی یهودی نشین را در این منطقه جابجا نموده اند تا اینکه از این نقطه بر تمام خاورمیانه تسلط داشته باشند.

۶. روش تحقیق

روش تحقیق تحلیلی توصیفی است. اسناد و مواد تحقیق به شیوه مرور (کتابخانه ای) از منابع معتبر انگلیسی و فارسی به شمول کتب، مقالات و مجلات علمی به دست آمده است.

پیشینه تاریخی فلسطین و ریشه های منازعه

از نظر موقعیت جغرافیایی فلسطین در غرب قاره آسیا و جنوب سرزمین شام قرار دارد که قلب جهان عرب محسوب می شود. مساحت آن ۲۸ هزار و ۹ کیلومتر مربع یا ۱۰ هزار و ۴۲۹ میل مربع است و مشتمل بر منطقه ساحلی در کنار دریای مدیترانه، منطقه کوهستانی و دشت و منطقه صحرائی می باشد. برای سرزمینی به این کمی وسعت، شخص توقع آن ندارد که نقش بزرگی در تاریخ داشته باشد ، یا پس از خود اثری ، بزرگتر از اثر بابل و پارس و شاید بزرگتر از اثر مصر و یونان، برجای گذاشته باشد. ولی خوشبختی یا بد بختی فلسطین در آن بوده که در نیمه راه میان پایتخت های نیل و پایتخت های دجله و فرات قرار داشته ، همین وضع جغرافیایی سبب آن بوده که فلسطین به صورت مرکز بازرگانی در اید و از همین راه جنگ به آن سرزمین کشیده شود (شیرازی، ۱۳۹۳: ۲۵۰).

این کشور سرزمین حاصل خیز دارای آب و هوای معتدل محل ظهور پیامبران بزرگی چون حضرت عیسی (ع) و حضرت موسی (ع) و محل عبور حضرت ابراهیم (ع) بوده طوریکه از نظر موقعیت ژئوپلتیک نیز بسیار حساس و استراتژییک می باشد. شهر اورشلیم یا بیت المقدس قدیم بر فراز تپه ای بنا گردیده که با معبد یهود بر بالای کوه موریار قرار دارد. بیت المقدس از اماکن مهم فلسطین است، که کوه صهیون و کوه زیتون از شرق و غرب آن را احاطه کرده اند . تاریخچه ی پر ماجرا فلسطین با

یاد و نام انبیاء سلف آغاز می شود. نام حضرت یعقوب، اسرائیل بود و بنی اسرائیل فرزندان یعقوب هستند و حدود سیزده قرن قبل از میلاد معتقد بوده اند و در هنگام حکومت فرعون و پیش از ظهور موسی (ع) اسرائیلیان جمعیت انبوهی پیدا می کنند، چهار صد و سی سال پس از ورود یعقوب علیه السلام به حضرت موسی علیه السلام قوم بنی اسرائیل را از سرزمین مصر برای بردن به ارض موعود، به حرکت در آورد، که پیمان این مسافرت ۴۰ سال به طول انجامید. پس از بعثت حضرت محمد (ص) در سیزده سال اول بعثت که پیامبر (ص) در مکه زندگی می کرد، مسجد الاقصی در بیت المقدس به مسجد الحرام (خانه کعبه در مکه) تغییر یافت، چون یهودیان مسلمانان را به دلیل نماز گزاردن به قبله آنان تحقیر می کردند، از مهمترین دلایل آن بوده است. پس از رحلت پیامبر (ص)، در زمان خلیفه اول، او سپاهی را روانه سوریه و فلسطین کرد. با در گذشت او، در زمان خلیفه دوم سوریه و بیت المقدس به دست مسلمین افتاد و رومیان در آنجا شکست خوردند. از سال ۱۰۹۵ میلادی با تهاجم اروپائیان علیه مسلمانان جنگ های صلیبی آغاز شد. تا حدود نزدیک به دو قرن ادامه یافت. یکی از علت های جنگ های صلیبی را، مورخین، مسئله فلسطین و شهر بیت المقدس و ارج گذار بودن مسیحیان این شهر برای مسلمانان و احتمالاً رفتار نامساعد با آنان می دانند (حمیدی، ۱۳۶۴: ۱۷۷).

در لابلای تاریخ، سرزمین فلسطین محل منازعه پیروان مذاهب مختلف یهودیت، عیسویت و اسلام بوده است. چون یهودی ها این سرزمین را محل موعود حضرت موسی (ع) می دانند، در حالی که عیسویان محل رفتن عیسی (ع) به آسمان ها می دانند اما مسلمانان این منطقه را محل اصلی مسلمانان می دانند که حضرت پیامبر اسلام (ص) از این منطقه به معراج رفته است. ریشه اصلی منازعات این سرزمین از بطن تاریخ هویدا می گردد. بدون شک منازعات فلسطین و اسرائیل بعد از قرن ۲۰ ناشی از اختلافات در گذرگاه تاریخ بوده است. با رویکار آمدن دولت اسرائیل به عنوان حکومت تحمیلی و فر آورده استعمار و استثمار در این منطقه استراتژییک خاور میانه منازعات گذشته، شدت یافته است. این منازعات قدرت های بزرگ شرق و غرب را وارد صحنه بازی های بزرگ ساخته است. آمریکا، روسیه، ایران و سایر کشورهای اروپایی حامی اسرائیل و کشورهای عربی بازیگران اصلی قضیه اسرائیل و فلسطین شده اند. انعقاد پیمان های نظامی میان کشورهای عربی و آمریکا و دوستی استراتژییک ایران و روسیه نه تنها قضیه این کشورها را حل نکرده، بلکه شدت بخشیده است. آمریکا به عنوان بزرگترین حامی رژیم اسرائیل بیش ترین سود را از این بازی ها می برد. آمریکا از یک طرف بیش ترین نفع را از پول یهودیان جهان می برد و از جانب دیگر اسرائیل را منحیث یک تهدید بزرگ و قوه فشار بر علیه کشور روسیه و ایران و سایر کشورهای عربی که مخالف حضور قدرت نا مرئی آمریکا در سطح خاور میانه هستند استعمال می کند.

به طور قطع رژیم اسرائیل بزرگ ترین گیرنده کمک های اعطایی واشگنتن و تنها کشوری است که بیشترین کمک های اقتصادی و نظامی آمریکا را دریافت کرده است. این بخش که حدوداً به ۷۰ میلیارد دالر در طول سالهای ۱۹۴۸ - ۲۰۰۰ بالغ گردید، نشان دهنده وابستگی رژیم اسرائیل به آمریکا بوده و استقلال دولت صهیونیستی را به شدت محدود می کند. در حقیقت اگر رابطه آمریکا و رژیم اسرائیل را رابطه ویژه بدانیم، این امر سبب می شود علت های صرفاً واقع گرایانه یا ساختار گرایانه در بررسی رابطه مبتنی بر منافع متقابل این دو کشور که حدود دو محور متغیرهای نرم و سخت شکل گرفته اند بی اثر شود. متغیر نرم در بررسی این رابطه، شناسایی رژیم اسرائیل بر اساس ارزشهای غربی و دموکراتیک به طور محسوس تر نفوذی را که یهودیان آمریکا و به ویژه گروههای لابی قدرتمند طرفدار رژیم اسرائیل در آمریکا اعمال می کنند در بر می گیرد. متغیر سخت نیز در درک تلاقی منافع استراتژییک رژیم اسرائیل و آمریکا دلالت دارد. وضعیتی که به هر حال، تا کنون در یک معاهده رسمی دفاعی یا استراتژییک بین این دو کشور حفظ شده است (همان، ۱۳۹۳: ۱۶۷).

تاریخچه شکل گیری دولت اسرائیل (صهیونیسم) در سرزمین فلسطین

در اوائل قرن ۱۹م بریتانیا بزرگترین دولت استعمارگر جهان را تشکیل می‌داد، برای جلوگیری از نفوذ روزافزون آلمان که با سرعتی چون برق سراسر دنیا را فرا می‌گرفت، سعی کرد تا سدی از انسان‌ها در برابر آلمان بسازد. در این زمینه ارتباطاتی با هریک از کشورهای جهان مانند: هالند، بلژیک، اسپانیا، پرتغال و ایتالیا برقرار کرد و در سال ۱۹۰۷ کنفرانسی از بزرگترین سیاستمداران این کشورها تشکیل داد. در پایان این کنفرانس که بیش از یک هفته طول کشید، چنین اعلام شد: بزرگترین خطری که ممکن است متوجه غرب شود، بیرون رفتن سواحل دریای مدیترانه از دست بریتانیا می‌باشد. چون این دریا که حلقه اتصال بین شرق و غرب را تشکیل می‌دهد، در دست مسلمانان است و مسلمانان یک ملت واحدی هستند و دارای زمین‌های وسیع و سرشار از منابع می‌باشند و احتمال می‌رود که این ملت بزرگ یک باره به پا خاسته و از قید اسارت، خویش را آزاد کنند، لذا به کشورهای بزرگ توصیه می‌شود که این ملت واحد را متلاشی کرده و از اتحاد و بیداری آنها جلوگیری کنند و در مرحله اول باید آفریقا را از آسیا جدا و منفصل کرد و هرگونه اتحادی را بین این دو قاره از بین برد. این نخستین عاملی بود که دولت‌های استعماری را به فکر ایجاد یک دولت کاملاً اختلافی، آن هم در کنار دریای مدیترانه شدند، ولی تنها این را نمیتوان دلیل وجود اسرائیل دانست، زیرا یک عامل دیگری هم در این امر سهیم می‌شد و آن عامل دینی بود. ریشه‌های این عامل را در سه هزار سال پیش باید جستجو کرد، یهودیان در سالی که از فلسطین خارج شدند یعنی درست، سه هزار سال پیش بر فراق فلسطین گریه و زاری کردند، «حائط مکی» یا دیوار ندبه و گریه شاهد زنده براین گفتار است، این دیوار که در شهر بیت‌المقدس می‌باشد، ناظر گریه و زاری‌های زیادی بوده، که آخرین آنها، گریه‌های شوقی بود که از نخست وزیر، علما و سران یهود پس از شکست مسلمانان، پای آن شنیده شده است. البته به قول بزرگترین تاریخ دان عربی آقای فلیب حتی در تاریخ نامی از دولت اسرائیل برده نشده است. ولی بن گوریون می‌گوید: لازم نیست که نام اسرائیل در تاریخ درج شده باشد، همین قدر کافی است که ما این دولت را از هزارها سال پیش در قلب‌های خود بنا کرده‌ایم ما نام اسرائیل را از عصر یسوعا براین شهر نهادیم و در تاریخ هم اسم آن موجود است و آن بلاد (یهودا) است. هنگامی که ما از این شهر بسیار کوچک خارج شدیم، آن را در اعماق قلب‌های مان حمل کردیم و تا به حال نام هریک از کوه‌ها، دره‌ها و شهرهای آن را در ذهن داریم. در سال ۱۱۷ بارکوخیا بنی اسرائیل را جمع کرد تا به آن آرمان برسند، ولی شکست خورد و این آرزو را به گور برد. پس از این، حرکات مسلحانه برای تأسیس دولتی در این منطقه بسیار واقع شده، ولی هیچ یک پیروز نگشته، تا آن که در سال ۱۸۹۷ در شهر بال واقع در سویس کنفرانسی به ریاست تیو دور هر تسلس تشکیل شده تا اولین گام‌ها را برای ایجاد آن دولت بردارند (کیالی، ۱۳۶۶ : ۱۷۹).

با ایجاد رژیم اسرائیل، این کشور چندین استراتژی را در منطقه خاور میانه دنبال می‌کند که عبارت‌اند از:

- (۱) تلاش برای ایجاد دولت‌های کوچک که از نظر مذهبی و نژادی با هم تعارض داشته باشند. در این راستا سخن از تشکیل دولت کوچکی که شامل کردهای عراق، ترکیه و ایران است به میان می‌آید.
 - (۲) فراهم کردن شرایطی که نزاع‌های مسلحانه میان کشورهای عربی و غیر عربی رخ دهد تا این کشورها سرگرم نزاع‌های جانبی شوند و در نهایت فشار بر ضد این رژیم کاهش یابد. در همین چارچوب جنگ میان ایران، و عراق، نزاع سوریه و ترکیه بر سر آب و مسئله کردها قابل تحلیل است.
 - (۳) گسترش شهرک‌های رژیم اسرائیل در سرزمین‌های فلسطین اشغالی فلسطین (کرانه غربی رود اردن) و عربی مانند بلندی‌های جولان، تا آنها را مقابل امر انجام شده ای قرار دهد که حذف آن دشوار باشد (همان، ۱۳۹۳ : ۱۷۰).
- استراتژی اخیر عامل اصلی منازعه میان فلسطین و اسرائیل است. چون فلسطینی‌ها در وضعیت دشواری قرار گرفته‌اند که حالا تاکید بر سرزمین از دست رفته شان نمی‌کنند، بلکه برای مردم فلسطین سرزمین‌های باقی مانده شان مهم است. چون این کشور اشغالگر هر روز به گسترش شرک‌های یهودی نشین در سرزمین فلسطینی‌ها ادامه می‌دهد. مردم فلسطین با تجهیزات ناچیز و دست خالی مانع این شهرک‌سازی‌ها می‌شوند. هر چند نتیجه موثری نمی‌دهد اما بلند کردن صدای شان به گوش جهانیان منحصراً مردم محروم برای شان اهمیت قابل ملاحظه دارد که توجه سازمان ملل متحد را به این نقطه معطوف دارند.

پی گسترش نفوذ اسرائیل در این منطقه کشور های عربی جنگ های زیادی را مثل جنگ شش روزه با مصر، نبرد کرانه در سال ۱۹۶۸ در اردن، سوریه و لبنان، جنگ رمضان ۱۹۷۳ با مصر رخ داده است (همان، ۱۳۶۶: ۱۹-۲۲).

بن بست حل معضل فلسطین - اسرائیل

فلسطین در دوره پس از جنگ جهانی اول توسط انگلستان اشغال شد و این کشور به عنوان قابله ای برای تولد مستعمره فلسطین توسط یهودیان اروپایی و متعاقب آن به تائیس دولت اسرائیل در سال ۱۹۴۸ عمل نمود. به رغم مخالفت تمامی اعراب و تقریباً کلیه دولت های آسیایی - آفریقایی عضو سازمان ملل متحد و تحت تاثیر جریان اروپایی - آمریکایی حاکم بر این سازمان، شکل گیری اسرائیل بر حسب رای مجمع عمومی سازمان ملل متحد در نوامبر ۱۹۴۸ محقق گردید و با این رای ۵۵ درصد خاک کشور به جامعه یهودیان در فلسطین واگذار شد. قطعنامه مذکور اگر چه مبین تقسیم فلسطین است اما شبیه تمامی قطعنامه های وضع شده توسط مجمع عمومی سازمان ملل متحد، صرفاً توصیه نامه بوده و ذاتاً فاقد قدرت اجباری است. نکته قابل توجه آن است که اسرائیل و حامیان آن برای توجیه مشروعیت اسرائیل به عنوان یک دولت در قلب جهان عرب همواره به این قطعنامه اشاره می کنند.

اسرائیل در نتیجه آتش بس سال ۱۹۴۹ به دولت های عرب همسایه درگیر در جنگ (النکبه) سر انجام بر ۷۷٪ از کل سرزمین فلسطین سلطه یافت. جنگ یاد شده توسط فلسطینیان نکبت (مصیبت) نامیده می شود، به اخراج هزاران هزار عرب فلسطینی از خانه های شان منجر گردید. مجموعه ای از جنگ های اعراب و اسرائیل که در سال ۱۹۶۷ به اشغال کرانه باختری و غزه توسط اسرائیل انجامید، تداوم اسکان یهودیان در سرزمین های اشغالی فلسطینی و بن بست جاری را به دنبال داشت که چشم انداز راه حل دو دولت در مورد کشمکش اسرائیل - فلسطین را به شدت به مخاطره انداخته است. تا هنگامی که مذاکره بر سر تقسیم احتمالی سرزمین های اشغالی در چارچوب "فرایند به اصطلاح صلح" با حکومت ضعیف خود گردان فلسطین که مواضع رهبری آن به طور کامل در نظر مردمانش بی اعتبار است ادامه دارد و جمعیتی از اشغال ظالمانه و حیل گرانه ای (که به دنبال استعمار باقی مانده سرزمین های فلسطین است) رنج می برد، وضع جاری در فلسطین اشغالی غیر قابل دفاع گردیده است.

این نکته بایستی مورد توجه قرار گیرد که استعمار سرزمین های اشغالی با نقض آشکار حقوق بین الملل صورت پذیرفته است؛ به ویژه کنوانسیون چهارم ژنو که انتقال مردمان قدرت اشغالگر به سرزمین های اشغالی را به گونه ای که موجب تغییر ترکیب جمعیتی این سرزمین ها شود، ممنوع کرده است. در این زمینه بر آورد میشود که در حال حاضر بیش از ۳۵۰ هزار مهاجر یهودی در کرانه باختری و ۳۰۰ هزار نفر دیگر در بیت المقدس شرقی تحت اشغال وجود دارند.

اسرائیل در زمینه گسترش یهودیان در سرزمین های فلسطینی به ویژه پس از آغاز فرایند صلح اسلو در سال ۱۹۹۲ و به طور برجسته بواسطه رای ویتو محافظتی آمریکا در شورای امنیت سازمان ملل متحد موفق بوده است. از ۸۳ رای ویتو داده شده توسط آمریکا در شورای امنیت سازمان ملل متحد ۵۸ فقره در حمایت از اسرائیل می باشد. سیاست ویتویی یا تحدید به ویتو آمریکا در خصوص تمامی قطعنامه های منتقد سیاست های اشغالی اسرائیل باعث حمایت همه جانبه اسرائیل گردیده است، تا این رژیم به استعمار غیر قانونی سرزمین های فلسطینی ادامه دهد (ایوب، ۱۳۹۴: ۵۳-۵۵)

سرسختی اسرائیل در مذاکرات صلح و سیاست های خشن و سرکوب گران آن، بسیاری از مردم فلسطین را به گروه های اسلام گرا نزدیک کرده است. این گروه ها بر این باور اند که سازمان آزادیبخش فلسطین پس از امضای توافقنامه اسلو و پیروی از شیوه گفتگو، مذاکره و معامله با دولت های پیاپی اسرائیل و دادن امتیاز به آنها، تنها توانسته است به اندکی نتایج مورد نظر خود دست یابد. افزون بر اینکه حکومت خود گردان فلسطین در مذاکرات خود با دولت اسرائیل نخواهد توانست قدس شرقی را از اسرائیلی ها باز پس گیرد و آن را به عنوان پایتخت دولت فلسطین تعیین کند، هم چنان که نمی تواند شهرک های اسرائیلی کرانه باختری و نوار غزه را نا بود سازد و آواره گان فلسطینی را از حق بازگشت به سرزمین شان برخوردار کند. علاوه بر همه

این ها، نخواهد توانست دولت فلسطینی مستقلی تشکیل دهد که از حق حاکمیت ملی بر خوردار باشد، چه آنکه این دولت در صورت شکل گیری نیز از جنبه های مختلف زیر نفوذ و نظارت مستقیم یا غیر مستقیم اسرائیل خواهد بود (ولدانی، ۱۳۹۴: ۱۲۸).

پایان راه حل دو دولت

بدیهی است که چنین راه حلی بیش از هر دوره دیگری جاذبه اش را برای فلسطینیان و اسرائیلیان به طور یکسان از دست داده و با چرخش فزاینده افکار عمومی اسرائیل به سمت جناح راست و تصمیم افراد قدیمی فتح و مهم تر از همه محمود عباس مبنی بر تغییر صحنه نمایش، چشم انداز دولت فلسطینی در کنار اسرائیل به سرعت در حال نا پدید شدن است. نفتالی بنت وزیر اقتصاد اسرائیل و رهبر حزب ملی گرا رادیکال خانه یهود، عقیده حاکم بر دولت کنونی اسرائیل را به طور صریح در جملات ذیل جمع بندی نمود. (اندیشه تاسیس یک دولت فلسطینی در سرزمین اسرائیل به بن بست رسیده است. در تاریخ اسرائیل هرگز تعداد قابل ملاحظه ای از افراد انرژی زیادی صرف امور بیهوده نکرده اند. مهمترین نکته در خصوص سرزمین اسرائیل ساختن و ساختن جهت اسکان یهودیان است.

چنین دیدگاهی که در درون اسرائیل و به طور خاص تر درون حکومت اسرائیل گسترش یافته است، احتمال وقوع جنگ داخلی در سراسر ناحیه در برگیرنده اسرائیل و سرزمین فلسطینی تحت اشغال را به همراه دارد. به نظر می رسد که علت اصلی در حال آشکار شدن است: وجود تنها یک دولت در منطقه ای که موسوم به قیمومیت بریتانیایی فلسطین بود. احتمالاً این دولت مبتنی بر تری یهودیان و زبردستی فلسطینیان، به عبارت دیگر آپارتاید، خواهد بود. انتظار می رود که این طرح باعث افزایش درگیری ها شود، زیرا اعطا حقوق مدنی و سیاسی برابر به تمامی شهروندان آن بدان معنا خواهد بود که دولت، حتی اگر در ادامه اسرائیل نامیده شود، ویژگی منحصر به فرد یهودی اش را از دست خواهد داد، از این رو اهداف و دست آورد های صهیونیست نقض می گردد.

نتیجه ای که برای اکثریت قابل ملاحظه ای از جمعیت یهودیان اسرائیل قابل قبول نیست. یک دولت آپارتاید که به احتمال قوی نتیجه غایی سیاست های اسرائیل خواهد بود، دستورالعملی قاطع برای درگیری دائمی بین دو ملت ساکن در سرزمین بین رود خانه اردن و دریای مدیترانه خواهد بود. این وضعیت احتمالاً با تحقیر بین المللی و همچنین طرد جهانی اسرائیل ها می شود- بر آینده که حتی ایالات متحده به رغم قدرت و تو خود در شورای امنیت سازمان ملل متحد قادر به پیشگیری از آن نخواهد بود. علاوه بر این، درگیری درون اسرائیل دو ملیتی و در عین حال آپارتاید احتمالاً از مرزهای آن فراتر می رود و موجب شکل گیری یک تنش یا مجموعه ای از تنش های منطقه ای بزرگ می گردد. با توجه به خود داری اکید اسرائیل از توقف روند استعماری یهودیان در سرزمین های فلسطینی چنانچه نمایشنامه کشور دو ملیتی اجرایی گردد، خاور میانه گامی بزرگ به سوی انفجار بر خواهد داشت. می توان انتظار داشت که این وضعیت نتایج بسیار زیان بخش برای ایالات متحده آمریکا و دیگر قدرت های غربی داشته باشد که منافع استراتژیک و اقتصادی فراوانی در منطقه دارند؛ زیرا آنها به عنوان حامیان و دوستان اسرائیل در خاورمیانه دیده میشوند و بر اساس دلایل آشفتگی اعراب را مشروع می سازند (همان اثر، ۱۳۹۴: ۷۰-۷۱).

در حالیکه عده ای بر این باور اند که ایجاد دو دولت یگانه راه حل معضل است. با وجودیکه توسط فلسطینی ها و اسرائیل در سطح جهان و کشورهای خاورمیانه پذیرفته نشده است. این راه حل توسط حمایت وسیع بین المللی از جمله آمریکا، اتحادیه اروپا سازمان ملل متحد می باشد. از آنجائیکه انعکاس این موضوع مذاکرات است. بعضی ناقدین به این باور اند که با توجه به وضعیت فعلی سیاست داخلی در جوامع اسرائیل و فلسطین برای رسیدن به یک توافق صلح مشکل است. هرچند، از جریانات و درک وضعیت بعد از ۱۹۸۸ چنین معلوم می گردد که ایجاد دو دولت یگانه راه حل مشکلات است (Berger, 2010: 2).

بعضی نویسندگان بر این باور اند که ریشه موانع صلح میان اسرائیل و فلسطین بر می گردد بر سرگذشت، ارزش ها ، فرهنگ ها، ادیان و دیدگاه های مردم هر دو طرف. هم چنان ریشه این موانع ارتباط می گیرید به موانع سیاسی و حقایق استراتژیک (Bar-Siman-Tov,2010:20).

یافته ها و نتایج تحقیق

۱. ریشه منازعه فلسطین و اسرائیل بر می گردد به کشور های استعماری، به خصوص انگلستان که با کاشتن تخم نفاق در این منطقه، بر تشدید منازعه طی سالیان متمادی افزود.
۲. یافته نشان می دهد که یک عامل عمده منازعه، مذهبی بودن همین منطقه جغرافیایی است که یهودیان و مسلمانان به خاطر ارزش مذهب، در طول تاریخ با هم جنگ کرده اند.
۳. یافته ها نشان می دهد که منازعه اسرائیل و فلسطین ختم شدنی نیست. وقتی منازعه ختم می گردد که یک طرف منازعه از منطقه نابود گردد.
۴. یافته ها نشان می دهد که یک راه حل، ایجاد دو دولت است. هر دو طرف منازعه در این منازعه از خود خویشتن داری نشان بدهند.

مناقشه

با توجه به نتایج بدست آمده چنین تعبیر می شود که در منازعات فلسطین – اسرائیل، سازمان ملل متحد باید نقش بی طرفانه را می داشت که معضل این دو کشور بطور عادلانه پایان می یافت. اما این سازمان نیز نتوانست این ملت ها را به اساس قواعد حقوق بین المللی عمومی به حقوق شان برساند، در صورتی که منازعات حل نگردد ، اسرائیل منحیث یک قدرت بزرگ منطقه با دندان های هستوی تهدید بزرگ برای جهان اسلام خواهند بود.

امروزه مسئله فلسطین نه تنها مسئله جهان اسلام، بلکه دغدغه همه کشورهای جهان است. به سخن دیگر، اگر در میان کشورهای اسلامی با نگاهی اسلامی یا ناسیونالیستی به این کشور وجود دارد، در میان سایر کشورهای جهان به ویژه کشورهای اروپایی و آمریکایی نگاه امنیتی به این کشورها و منازعات موجود بر سر آن، حاکم است. بدون شک نویسندگان در علوم سیاسی موضوعات مختلف را با توجه به نظریات و راهکار های قبلی مورد تفسیر و تعبیر قرار می دهند.

نتیجه گیری

منازعه اسرائیل و فلسطین یکی از منازعات بزرگ در منطقه خاور میانه است. این منازعه ریشه در تاریخ این سرزمین دارد. هرچند این سرزمین از لحاظ مساحت بزرگ نیست اما از نقطه نظر موقعیت استراتژیک (تجارتی و اقتصادی) و گسترش مذاهب چون یهودیت، عیسویت و اسلام برای یهودیان، مسیحیان و مسلمانان ارزش قابل ملاحظه داشته است. چون پیروان این مذاهب به نوبه خویش این سرزمین را محل موعود آبا و اجداد شان می دانند.

سرزمین فلسطین با ایجاد دولت اسرائیل توسط بریتانیا بر اساس استعمار بیشتر محل منازعه قرار گرفت. منازعه این دو کشور در قرن ۲۱ منازعه منحصر به فرد این دو کشور نیست بلکه قدرت های بزرگ منطقه ، غرب و شرق درگیر این منازعات هستند. جنگ های صلیبی ، جنگ های اعراب بر علیه اسرائیل همه گواه این حقیقت است. در منازعه فلسطین – اسرائیل پای کشور های آمریکا، روسیه ، ایران ، ترکیه و کشورهای عربی دخیل بوده است. با توجه به منافع هر کدام این کشور ها این دو ملت منحیث مهره ها و محور اصلی تمام بازی ها قرار گرفته اند. کشور اسرائیل منحیث بزرگترین عامل فشار بر علیه ایران ، سوریه و کشورهای عربی مورد استفاده قرار می گیرد.

بدون شک حکومت خود گردان فلسطین نیز منحیث یک ابزار مهره دست کشور های خاورمیانه است. اما این یک حقیقت است که احزاب فلسطینی (جهاد اسلامی، حماس و فتح) منحیث مدافعین سرزمین ملت شان، مبارزات آزادی خواهی را انجام داده اند.

پیشنهادات

۱. بی طرفی شورای امنیت سازمان ملل متحد در پروسه های صلح منازعه اسرائیل - فلسطین.
۲. تاکید کشورهای عربی بر آوردن ثبات در منطقه خاور میانه از طریق دیپلماسی فعال با آمریکا.
۳. برجسته شدن و حضور فعال سازمان کنفرانس اسلامی در تحقق صلح این دو کشور.
۴. به رسمیت شناختن فلسطین به عنوان یک کشور مستقلاً توسط سازمان ملل متحد.
۵. قضاوت عادلانه کشورهای میانجیگر در قسمت تعیین مرزهای این دو کشور.
۶. اتحاد و همبستگی جنبش های آزادیخواه و ایجاد یک دیدگاه واحد به خاطر رفتن به میز مذاکرات.
۷. این تحقیق می تواند، مسیر تحقیقات بیشتر را پیرامون موضوع باز کند.
۸. اگر نویسندگان حوزه خاورمیانه که دسترسی به مردم و موقعیت جغرافیایی دارند، تحقیقات میدانی را انجام بدهند ممکن موثریت آن بیشتر باشد. با انجام تحقیقات میدانی، نویسندگان خاور میانه می توانند حقایق بیشتر را دریافت کنند. دریافت حقایق منجر به تعمق پیرامون راه حل های مناسب خواهند گردید.

منابع

- ایوب، محمد. (۱۳۹۴). خاورمیانه از فروپاشی تا نظم یابی، ترجمه مهدی زیبایی و سجاد بهرامی مقدم، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی .
- حمیدی، سید جعفر. (۱۳۶۴). تاریخ اورشلیم (بیت المقدس)، تهران: چاپخانه ی سپهر.
- دورانت، ویل. (۱۹۵۳). تاریخ تمدن، ترجمه احمد بطحائی و همکاران، تهران: چاپ دوم (۱۹۹۹).
- شیرازی، ابوالحسن حبیب الله و دیگران. (۱۳۹۳). سیاست و حکومت در خاور میانه، تهران: سمت.
- عزتی، عزت الله. (۱۳۹۳). ژئوپولیتیک، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه (سمت).
- کیتالی، عبدالوهاب. (۱۳۶۶). تاریخ نوین فلسطین، ترجمه ی محمد جواهر کلام، تهران: چاپ سپهر.
- مفلح، محمد مختار. (۱۳۹۰). دورحم بر یک پیکر از کابل تا قدس: انتشارات کابل.
- ولدانی، اصغر جعفری. (۱۳۹۴). چالش ها و منازعات در خاور میانه، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی .
- Bar-Siman-Tov, Y. (2010). Israeli-Palestinian Conflict, The Jerusalem Institute for Israel Studies: Jerusalem.
- Berger, A & others. (2010). Israel and Palestine- Two states for Two Peoples if not Now, When, Boston Study Group on Middle East Peace.
- Kornedtsky, J. (2010). Socio-Psychological Discussion of the Evolution of the Israeli-Palestinian Conflict. <https://www.academkia.edu>.
- Manusama, K. (2013). 'Law fare' in the Conflict between Israel and Palestine? , Amsterdam law Forum. https://www.academia.edu/54562267/_Lawfare_in_the_Conflict_between_Israel_and_Palestine?sm=b.
- Cannon. (2022). Literature Review of Humanization in Conflict Mediation: Case study of Israel and Palestine. https://www.academia.edu/76169214/Humanization_in_Conflict_Resolution_Case_Study_of_Israel_and_Palestine.

Abstract

Israel and Palestine Conflict is a historical conflict in the Middle East. This conflict paves the way for the great powers of the world consist of east and west and some other Arabic countries to interfere in the region. Great Britain issued the 1917 Belfour declaration to establish a Jewish state in the region of Palestine and have raised the conflict. The main root of the conflict is to dominate Jerusalem by any of the side. The Jewish, Christian and Muslim people are interested to dominate this place that's why they have war among each other for many years. The Jewish People are transferred by the Europeans and particularly England in to this region. Currently, day by day the Jewish men and women under the leadership of Israel government confiscate the lands of Palestine with the power of gun and they build cities there.

The goal of the research is to find the main root of the conflict among Israel and Palestine. Thus, this is a nonstop conflict in this strategic region; therefor it's important to research and to find the root of the conflict. This research will help the other scholars and interested people to find more information about the causes of the issue. In order to attract the countries of the world in regards to the issue of Israel – Palestine, I recommend to the other scholars to research more about it. It's good that the scholars publish their writings in different languages.

The method of the research is description- analytical. Technique of information gathering is librarian and the writer used important resources of both English and Persian.

Key words: Israel, War, Middle East, Palestine and Conflict.